Senedd Cymru
Comisiwn y Senedd

Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg Comisiwn y Senedd:
Adroddiad Blynyddol

Mehefin 2024

senedd.cymru

Senedd Cymru yw'r corff sy'n cael ei ethol yn ddemocrataidd i gynrychioli buddiannau Cymru a'i phobl. Mae'r Senedd, fel y'i gelwir, yn deddfu ar gyfer Cymru, yn cytuno ar drethi yng Nghymru, ac yn dwyn Llywodraeth Cymru i gyfrif.

Gallwch weld copi electronig o'r ddogfen hon ar wefan y Senedd:
www.senedd.cymru

Gellir cael rhagor o gopïau o'r ddogfen hon mewn ffurfiau hygyrch, yn cynnwys Braille, print bras, fersiwn sain a chopïau caled gan:

Senedd Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1SN

Ffôn: **0300 200 6565**

© Hawlfraint Comisiwn y Senedd 2024
Ceir atgynhyrchu testun y ddogfen hon am ddim mewn unrhyw fformat neu gyfrwng cyn belled ag y caiff ei atgynhyrchu'n gywir ac na chaiff ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol na difrïol. Rhaid cydnabod mai Comisiwn y Senedd sy'n berchen ar hawlfraint y deunydd a rhaid nodi teitl y ddogfen.

Senedd Cymru
Comisiwn y Senedd

Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg Comisiwn y Senedd:
Adroddiad Blynyddol

Mehefin 2024

Cynnwys

1. Cyflwyniad ... 6

Rôl y Pwyllgor a'i aelodau ... 6

Crynodeb o weithgareddau ac ystyriaethau ... 9

2. Casgliadau a sylwadau ... 14

Rheolaeth ariannol ... 14

Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon ac archwiliad allanol ... 15

Archwilio mewnol ... 16

Rheoli risg ... 18

Fframwaith Sicrwydd ... 20

Fframweithiau cynllunio a rheoli portffolio ... 21

Strategaeth Gyfathrebu ac Ymgysylltu ... 23

Ailstrwythuro'r gwasanaeth Llywodraethu a Sicrwydd ... 23

3. Edrych tua'r dyfodol ... 24

4. Casgliadau ... 25

Atodiad 1: Cylch Gorchwyl Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg Comisiwn y Senedd ... 26

1. Cyflwyniad

1. Mae Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg Comisiwn y Senedd (y Pwyllgor) yn falch o gyflwyno'r adroddiad hwn ar ei waith yn ystod y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2024.

2. Mae'r adroddiad yn canolbwyntio ar waith y Pwyllgor mewn perthynas â fframweithiau'r Comisiwn o ran rheoli risg, rheolaeth fewnol, llywodraethu a sicrwydd corfforaethol, gan gynnwys archwilio. Mae'n tynnu sylw at y canlynol: cylch gwaith y Pwyllgor; y gwaith a gyflawnwyd a'r canfyddiadau a'r arsylwadau cysylltiedig, yr hyn y mae'r Pwyllgor yn bwriadu canolbwyntio arno yn 2024-25, a'i gasgliadau cyffredinol.

3. Bu'n flwyddyn arall o gyflawniad a pherfformiad sylweddol, gyda darnau mawr o waith yn cael eu datblygu a'u cyflawni, fel yr amlinellwyd yn Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon y Comisiwn. Roedd y gwaith yn cynnwys, ymhlith pethau eraill:

- datblygu dwy raglen newid trawsnewidiol fawr - Diwygio'r Senedd a Ffyrdd o Weithio - i baratoi ar gyfer y Seithfed Senedd ac ar ôl hynny;
- cefnogi'r broses graffu ddeddfwriaethol ar y Biliau sy'n ymwneud â chynigion Diwygio'r Senedd;
- ymgorffori'r fframwaith cynllunio corfforaethol a gwasanaeth wedi'i ddiweddaru sy'n cynnwys Fframwaith Adnoddau Tymor Canolig a Chynllun Gweithlu;
- bwrw ymlaen â'r gwaith o gyflwyno'r Strategaeth Cyfathrebu ac Ymgysylltu; a
- diwedd ail Senedd Ieuenctid Cymru.

Rôl y Pwyllgor a'i aelodau

4. Mae'r Pwyllgor yn cefnogi'r Comisiwn a'r Swyddog Cyfrifo mewn perthynas â'u cyfrifoldebau o ran rheoli risg, rheolaeth fewnol a llywodraethu corfforaethol. Rôl gynghori sydd gan y Pwyllgor, ac nid oes ganddo bwerau gweithredol. Mae'n rhoi cyngor ar ba mor gynhwysfawr, dibynadwy a chywir yw sicrwydd, gan gynnwys o archwiliadau mewnol ac allanol. Mae hyn yn cynnwys adolygu polisïau cyfrifyddu ac archwilio Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon y Comisiwn, gan gynnwys y Datganiad Llywodraethu. Mae aelodau'r Pwyllgor hefyd yn cynnig

mewnwelediad gwerthfawr o'u gwybodaeth a'u profiad o ran edrych tua'r gorwel ar gyfer risgiau a phroblemau posibl. Mae cylch gorchwyl y Pwyllgor (**atodiad 1**) a'r **flaenraglen waith** wedi'u llunio'n unol â chanllawiau Trysorlys Ei Fawrhydi.

5. Mae'r Pwyllgor hefyd yn asesu annibyniaeth archwilwyr allanol, ac mae'n cael sicrwydd ar hyn gan Archwilio Cymru drwy'r Strategaeth Archwilio Blynyddol. Mae cynrychiolwyr Archwilio Cymru hefyd yn mynychu holl gyfarfodydd y Pwyllgor a sesiwn breifat flynyddol gyda'r Pwyllgor. At hynny, mae Archwilio Cymru a Phrif Swyddog Cyllid y Comisiwn yn cael ôl-drafodaeth â'r Pwyllgor ar ôl y sesiwn flynyddol ar gyfer gwersi a ddysgwyd. Ochr yn ochr â hyn, mae'r Pwyllgor hefyd yn gweithio'n agos gydag archwilwyr mewnol gan eu bod yn chwarae rhan strategol allweddol wrth roi sicrwydd ynghylch effeithiolrwydd rheolaethau mewnol y Comisiwn.

6. Mae **aelodau presennol** y Pwyllgor (Comisiynydd a thri Chynghorydd Annibynnol, sy'n cynnwys y Cadeirydd) wedi'u hamlinellu isod ac wedi'u cyhoeddi ar wefan y Comisiwn.

- Robert Evans, Cynghorydd Annibynnol a Chadeirydd y Pwyllgor
- Hefin David AS, Comisiynydd
- Menai Owen-Jones, Cynghorydd Annibynnol
- Dr Mark Egan, Cynghorydd Annibynnol

7. Mae Dr Aled Eirug, Cynghorydd Annibynnol a chyn-aelod o'r Pwyllgor, a'r Athro Uzo Iwobi, Cynghorydd Annibynnol yn wahoddedigion sefydlog ym mhob cyfarfod.

8. Ym mis Ebrill 2024, daeth Hefin David yn Gomisiynydd sydd â chyfrifoldeb am gyllidebau a llywodraethu yn lle Ken Skates, a daeth hefyd yn aelod o'r Pwyllgor. Hoffai'r Pwyllgor ddiolch i Ken Skates am ei gyfraniadau gwerthfawr ac ystyriol yn ystod ei gyfnod yn y swydd.

9. Roedd yr uwch-swyddogion canlynol hefyd yn bresennol yn rheolaidd yng nghyfarfodydd y Pwyllgor yn ystod y flwyddyn:

- Manon Antoniazzi – Prif Weithredwr a Chlerc / Swyddog Cyfrifo;
- Siwan Davies – Dirprwy Brif Weithredwr a Chlerc a Chyfarwyddwr Busnes y Senedd;
- Ed Williams – Cyfarwyddwr Adnoddau'r Senedd;

- Arwyn Jones - Cyfarwyddwr Cyfathrebu ac Ymgysylltu;
- Kate Innes – Prif Swyddog Cyllid (o fis Gorffennaf 2023);
- Simon Hart – Prif Swyddog Cyllid Interim (cyfarfod diwethaf Mehefin 2023);
- Gareth Watts – Pennaeth Archwilio Mewnol / Pennaeth Llywodraethu a Sicrwydd (cyfarfod diwethaf Gorffennaf 2023);
- Lee Glover, Validera – Pennaeth Archwilio Mewnol Interim (o fis Awst 2023), Pennaeth Archwilio Mewnol (o fis Mawrth 2024);
- Leanne Baker – Prif Swyddog Pobl;
- Matthew Richards – Pennaeth y Gwasanaethau Cyfreithiol;
- Ann-Marie Harkin – Cyfarwyddwr Gweithredol, Archwilio Cymru (tan fis Mehefin 2023);
- Anthony Veale, Cyfarwyddwr Gweithredol Archwilio, Archwilio Cymru (o fis Tachwedd 2023);
- Clare James – Rheolwr Archwilio, Archwilio Cymru;
- Kathryn Hughes – Clerc y Pwyllgor / Rheolwr Risg a Llywodraethu; a
- Buddug Saer – Dirprwy Glerc Pwyllgor.

Daeth swyddogion eraill y Comisiwn i gyfarfodydd yn ôl yr angen hefyd.

10. Ers mis Chwefror 2024, cynhaliwyd cyfarfodydd ffurfiol y Pwyllgor mewn fformat gwahanol, gyda'r agenda yn cael ei rhannu'n ddwy ran, fel yr amlinellir isod. Cyflwynir cofnodion ar gyfer dwy ran y cyfarfodydd:

- Mae Rhan 1 yn trafod sicrwydd rheolaidd ac eitemau busnes y Pwyllgor yn unol â Llawlyfr y Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg Trysorlys EF. Yn bresennol yn y rhan hon roedd aelodau'r Pwyllgor, y Prif Weithredwr a Chlerc, Cyfarwyddwyr (ar gyfer eitemau perthnasol e.e. risg gorfforaethol, ymadawiadau, seiberddiogelwch), swyddogion perthnasol eraill, Pennaeth Archwilio Mewnol, Archwilio Cymru, a'r tîm clercio;

- Mae Rhan 2 yn cynnwys trafodaeth strategol, lle mae aelodau'r Pwyllgor, pob aelod o'r Bwrdd Gweithredol a'r tîm clercio yn bresennol.

11. Mae'r Pwyllgor yn cyhoeddi cofnodion ei gyfarfodydd ar **wefan** y Comisiwn. Mae'r Cadeirydd hefyd yn mynd i gyfarfod y Comisiwn i gyflwyno Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor cyn diwedd tymor yr haf.

Crynodeb o weithgareddau ac ystyriaethau

12. Mae’r Pwyllgor wedi parhau i weithio mewn fformat hybrid. Mae'r dechnoleg, sy'n caniatáu cyfieithu ar y pryd yn unol â pholisi'r Comisiwn, wedi gweithio'n dda i gefnogi hyn ac mae'n caniatáu i ddewisiadau’r aelodau a'r swyddogion o ran presenoldeb gael eu hystyried.

13. Mae blaenraglen waith y Pwyllgor wedi parhau i adlewyrchu'r adrannau cyfrifoldebau a gofynion gwybodaeth a amlinellir yn ei Gylch Gorchwyl (**atodiad 1**). Lle gwnaed penderfyniadau gan y Pwyllgor na fyddai eitemau'n cael sylw yn y cyfarfodydd ffurfiol, dosbarthwyd papurau y tu allan i'r pwyllgor mewn modd amserol a chyfrannodd yr aelodau drwy gyfathrebu'n uniongyrchol â swyddogion perthnasol. Yn ôl yr angen dilynwyd hyn gyda'r cyfle i drafod unrhyw bwyntiau a gododd yn y cyfarfodydd ffurfiol.

14. Fel y nodwyd yn adran *Cyflwyniad* yr adroddiad hwn, mae’r Pwyllgor yn cydnabod cyflawniadau’r Comisiwn yn ystod y cyfnod adrodd. Mae wedi cael sesiynau briffio a diweddariadau rheolaidd gan uwch-swyddogion mewn cyfarfodydd ffurfiol a thu allan i’r pwyllgor ar feysydd gwaith allweddol ac wedi darparu her adeiladol, yn enwedig ar y risgiau cysylltiedig. Roedd enghreifftiau o hyn yn cynnwys diweddariadau ar y canlynol:

- cynnydd o ran datblygu a chyflawni rhaglenni Diwygio'r Senedd a Ffyrdd o Weithio a phrosiectau mawr eraill;
- datblygu’r fframwaith cynllunio strategol;
- datblygu strategaeth y gyllideb a chyllidebau atodol;
- achosion o dorri rheolau data;
- seiberddiogelwch – gan gynnwys gwahoddiad i’r gynhadledd ddeuddydd ar seiberddiogelwch ym mis Tachwedd 2023;
- cyflawni'r Strategaeth Carbon Niwtral; a
- chyflawni’r Strategaeth Cyfathrebu ac Ymgysylltu.

15. Manylion am rôl y Pwyllgor o ran adolygu a chynghori ar Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon y Comisiwn ac archwiliad allanol, gan gynnwys y Datganiad Llywodraethu; archwiliad mewnol; rheoli risg; a gellir dod o hyd i'r fframwaith sicrwydd yn yr adran *Canfyddiadau a sylwadau* o'r adroddiad hwn.

Mae'n werth tynnu sylw at y canlynol yn y crynodeb hwn:

- archwiliad glân o gyfrifon y Comisiwn 2022-23 gan yr archwilwyr allanol, heb nodi unrhyw faterion o bwys;
- y ffocws parhaus ar weithredu argymhellion archwilio mewnol;
- y gwaith parhaus o reoli a monitro risgiau corfforaethol y Comisiwn gan uwch-reolwyr;
- y safonau uchel parhaus o wasanaeth a pherfformiad ar gyfer cyflawni busnes y Senedd, fel y dangoswyd yn ei Adroddiad ar Ddangosyddion Perfformiad Allweddol Corfforaethol, ochr yn ochr â datblygu mecanweithiau ar gyfer rheoli'r gwaith o gyflawni newidiadau trawsnewidiol mawr.

16. Roedd adran *Edrych Tua'r Dyfodol* o Adroddiad Blynyddol 2022-23 y Pwyllgor yn tynnu sylw at sawl maes y byddai'r Pwyllgor yn parhau i gymryd diddordeb gweithredol ynddynt. Mae manylion am ystyriaeth y Pwyllgor o'r meysydd penodol hyn, y mae rhai ohonynt wedi'u cynnwys mewn rhannau eraill o'r adroddiad hwn, wedi'u hamlinellu isod:

- effeithiolrwydd llywodraethu rhaglenni a phrosiectau, gan gynnwys y dulliau adrodd a gwneud penderfyniadau a rheoli risgiau sy'n ymwneud â'r newidiadau trawsnewidiol mawr - Diwygio'r Senedd a Ffyrdd o Weithio - a phrosiectau mawr eraill, fel adnewyddu system Adnoddau Dynol / Cyflogres 'Pobl a Thaliadau' y Comisiwn

  Cynhaliwyd cyfarfod gyda'r holl Gynghorwyr Annibynnol ym mis Gorffennaf 2023 i gyflwyno manylion pensaernïaeth rheoli rhaglenni a phrosiectau'r Comisiwn. Mae'r Pwyllgor wedi cael diweddariadau rheolaidd a manwl ar gynnydd y rhaglenni a'r prosiectau mawr yn ystod y flwyddyn. Mae adolygiad archwilio mewnol ar lywodraethu rhaglenni a phrosiectau wedi'i gwblhau, a bydd y Pwyllgor yn ystyried ei adroddiad pan fydd wedi'i orffen.

- effeithiolrwydd y fframwaith cynllunio corfforaethol a chynllunio gwasanaeth wedi'i ddiweddaru a gweithrediad y Fframwaith Adnoddau Tymor Canolig

Cafodd y Cynllun Corfforaethol dwy flynedd ei gymeradwyo gan y Bwrdd Gweithredol ac mae cylch cynllunio gwasanaeth 2024-25 wedi'i gwblhau.

Mae’r Fframwaith Adnoddau Tymor Canolig wedi cael ei adnewyddu gyda'r Uned Cynllunio Strategol yn cysylltu â’r timau Cyllid ac Adnoddau Dynol wrth lunio’r fframwaith hwnnw. Croesawodd y Pwyllgor y datblygiadau hyn ac roedd yn fodlon â’r wybodaeth ychwanegol a gafodd, ar ôl gofyn, gan swyddogion ynghylch integreiddio'r dogfennau cynllunio hyn.

Ceir rhagor o wybodaeth am hyn yn yr adran *Canfyddiadau a sylwadau* o'r adroddiad hwn o dan *Fframweithiau cynllunio a rheoli portffolio*.

- rheoli risgiau sy’n ymwneud â’r fframwaith rheoleiddio fel y mae’n gymwys i Aelodau o’r Senedd

  Chynhaliodd y Pwyllgor archwiliad trylwyr i’r risg hon yn ei gyfarfod ym mis Ebrill 2023, lle rhoddodd uwch swyddogion sicrwydd pellach ynghylch ei rheolaeth. Cafodd y Pwyllgor ddiweddariad hefyd ar reoli'r risg hon ym mhob un o'i gyfarfodydd ffurfiol fel rhan o’r Gofrestr Risg Gorfforaethol.

  Ym mis Hydref 2023, adolygodd y Pwyllgor adroddiad archwilio mewnol ar y Fframwaith Rheoleiddio a oedd yn canolbwyntio ar reoli'r risgiau a gwerthuso effeithiolrwydd rheolaethau. Roedd y farn sicrwydd cyffredinol ar gyfer yr adroddiad yn sylweddol, gyda dau argymhelliad yn cael sylw drwy adolygu'r risgiau yn rheolaidd. Mae'r Pwyllgor yn cydnabod cymhlethdod y fframwaith rheoleiddio ac yn croesawu'r ffocws ar gamau i fynd i'r afael â'r risgiau.

- cydymffurfio â Chynllun Ieithoedd Swyddogol y Comisiwn

  Amlygodd Datganiad Llywodraethu 2022-23 yr angen i “[g]ymryd camau i fynd i’r afael ag unrhyw faterion sy’n dod i’r amlwg ynghylch cydymffurfio â’n Cynllun Ieithoedd Swyddogol”. Nododd y Pwyllgor y cynnydd yn erbyn hyn yn Natganiad Llywodraethu 2023-24. I grynhoi, cyhoeddwyd canllawiau ar gyfer Cydlynwyr y Cynllun Ieithoedd Swyddogol i'w helpu i gydnabod materion sy'n dod i'r amlwg yn gynnar fel y gellid eu datrys yn gyflym ac osgoi achosion o ddiffyg cydymffurfio a chwynion. Mae’r gweithdrefnau ar waith yn cynnwys gofyniad i gofnodi

a rhannu'r camau a gymerwyd a'r gwersi a ddysgwyd i osgoi achosion dro ar ôl tro.

17. Yn ogystal â busnes ffurfiol y Pwyllgor, bu ei aelodau hefyd yn cefnogi'r Comisiwn ar weithgareddau eraill yn ystod y flwyddyn, naill ai yn rhinwedd eu swydd fel aelod o'r Pwyllgor neu yn eu swyddogaeth ehangach fel Cynghorwyr Annibynnol. Roedd hyn yn cynnwys:

- adolygiad gweithredol o gynnydd yn erbyn cyflawni'r Strategaeth Cyfathrebu ac Ymgysylltu (ceir rhagor o fanylion yn yr adran *Canfyddiadau a sylwadau* o'r adroddiad hwn);
- mynychu cyfarfod Bwrdd Gweithredol ym mis Mawrth 2024 i graffu ar y datganiadau sicrwydd a ddarparwyd gan bob Cyfarwyddwr a'u herio er mwyn llywio Datganiad Llywodraethu'r Swyddog Cyfrifo (ceir rhagor o fanylion yn yr adran *Canfyddiadau a sylwadau* o'r adroddiad hwn, o dan *Fframwaith Sicrwydd);*
- beirniadu Gwobrau Cynllun Cydnabod Staff 2023; ac
- aelodaeth o'r panel recriwtio ar gyfer y Prif Swyddog Pobl.

18. Mae swyddogion y Comisiwn hefyd yn parhau i rannu gwybodaeth â'r Pwyllgor mewn amser real. Mae enghreifftiau o hyn yn cynnwys:

- lincs i drafodion ffurfiol y Senedd, megis sesiynau craffu Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a Gweinyddiaeth Gyhoeddus a Phwyllgor Cyllid y Senedd, ynghyd ag adroddiadau Pwyllgor perthnasol ac ymatebion y Comisiwn;
- papurau ac adroddiadau'r Comisiwn, megis y rhai sy'n ymwneud â rhaglenni Diwygio'r Senedd a Ffyrdd o Weithio;
- negeseuon i staff, gwahoddiadau i gyfarfodydd yr holl staff, a diweddariadau wythnosol ar weithgarwch y Comisiwn; a
- chylchlythyrau, adroddiadau a diweddariadau perthnasol a gyhoeddwyd gan gyrff, megis y Swyddfa Archwilio Genedlaethol, sefydliadau archwilio mewnol, a'r Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth.

19. Ym mhob un o'i gyfarfodydd yn ystod y flwyddyn, mae'r Pwyllgor wedi cael adroddiadau diweddaraf ar weithgarwch llywodraethu, sicrwydd ac archwilio.

Roedd hyn yn cynnwys sicrwydd a diweddariadau pwysig ar ystod o faterion, megis:

- gweithgarwch sicrwydd anffurfiol, megis adolygiadau cynghorol y tu allan i'r rhaglen archwilio mewnol ffurfiol; a
- diweddariadau ar feysydd gwaith a gwmpesir gan y tîm Llywodraethu a Sicrwydd, megis casglu sicrwydd i lywio'r Datganiad Llywodraethu; llunio Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon y Comisiwn; parhad busnes; a'r gwaith o ddatblygu a gweithredu fframwaith corfforaethol a chynllunio gwasanaeth newydd.

2. Casgliadau a sylwadau

20. Mae'r adran hon o'r adroddiad yn amlinellu canfyddiadau a sylwadau'r Pwyllgor yn ystod y flwyddyn ynghylch ei raglen waith graidd. Mae manylion am sicrwydd y Pwyllgor mewn perthynas â meysydd eraill o weithgarwch y Comisiwn wedi'u cynnwys mewn rhannau eraill o'r adroddiad.

Rheolaeth ariannol

21. Croesawodd y Comisiwn Brif Swyddog Cyllid newydd ym mis Mehefin 2023. Cafwyd cyfnod pontio gyda'r Prif Swyddog Cyllid interim i sicrhau trosglwyddiad llyfn, a oedd yn arbennig o bwysig ar adeg pan oedd y gwaith o archwilio'r cyfrifon yn cael ei gwblhau. Roedd swydd y Pennaeth Cyllid hefyd wedi'i llenwi'n barhaol ym mis Mehefin ar ôl cyfnod o gyflenwi dros dro.

22. Gellir dod o hyd i fanylion am reolaeth ariannol a pherfformiad yn natganiad llywodraethu'r Swyddog Cyfrifo, a gyhoeddwyd fel rhan o'r Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon ar gyfer 2023-24.

23. Mae'r Pwyllgor wedi cael diweddariadau cyllid ym mhob un o'i gyfarfodydd a gwybodaeth am y gyllideb pan fyddant ar gael. Mae hyn wedi cynnwys manylion gwariant y flwyddyn hyd yma a rhagolygon alldro, strategaethau cyllideb, a lincs i sesiynau craffu ac adroddiadau craffu a gynhyrchwyd gan bwyllgorau'r Senedd ac ymatebion y Comisiwn. Yn ystod y flwyddyn, mae'r Pwyllgor hefyd wedi cael ei hysbysu am fanylion ynghylch rheoli'r gyllideb i gynnwys y taliadau costau byw yn ystod y flwyddyn. Wrth symud ymlaen, mae'r Pwyllgor wedi cytuno i gynnwys eitem ar yr agenda yn ei gyfarfod yn y Gwanwyn i ystyried strategaeth dreigl tair blynedd y gyllideb. Mae hefyd wedi cael gwybodaeth am effaith newidiadau i reoliadau cyfrifyddu.

24. Fel y nodwyd ym mharagraff 16 o'r adroddiad hwn, parhaodd y Pwyllgor i ymddiddori mewn datblygu cynllunio ariannol hirdymor fel rhan o fframweithiau cynllunio a rheoli portffolio cyffredinol y Comisiwn, er mwyn sicrhau bod y risgiau sy'n gysylltiedig â phrosiectau amlflwyddyn yn cael eu nodi a'u rheoli. Ceir rhagor o fanylion am hyn yn yr adran *Fframweithiau cynllunio a rheoli portffolio* o'r adroddiad hwn.

Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon ac archwiliad allanol

25. Roedd y Pwyllgor yn cefnogi’r gwaith o lunio Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon 2022-23, a oedd yn cynnwys adolygu Datganiad Llywodraethu y Swyddog Cyfrifo.

26. O ran naratif yr Adroddiad Blynyddol, roedd y Pwyllgor o'r farn bod hwn yn ddisgrifiad manwl a thrylwyr o'r cyflawniad yn erbyn nodau strategol y Comisiwn. Trafododd y Pwyllgor lefel y manylder yn yr adroddiad, a’i ddarllenwyr, ac roedd yn cydnabod yr adborth cadarnhaol a gafwyd gan Bwyllgor Cyllid a Phwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a Gweinyddiaeth Gyhoeddus y Senedd ar eu gwaith craffu ar adroddiadau blaenorol.

27. Croesawodd y Pwyllgor gyflwyniad rhyngweithiol o’r Adroddiad Blynyddol a'r Cyfrifon, gyda'r fersiwn ar-lein yn cynnwys lincs clir i'r adroddiadau blynyddol ar gynaliadwyedd, amrywiaeth a chynhwysiant, ac ieithoedd swyddogol. Roedd hefyd yn cynnwys lincs i gynnwys fideo a digidol, yn ogystal ag erthyglau a gwybodaeth bellach a grëwyd eisoes yn ystod y flwyddyn. Anogodd y Pwyllgor swyddogion i adeiladu ar hyn ar gyfer adroddiadau yn y dyfodol er mwyn sicrhau bod yr adroddiad mor hygyrch â phosibl. Roedd yr adroddiad hefyd ar gael yn y fformat printiadwy arferol at ddibenion archwilio a gosod.

~~**28.**~~ Yn ei gyfarfod ym mis Mehefin 2023, nododd y Pwyllgor yr Adroddiad ar y Datganiadau Ariannol (ISA260) a’r Llythyr Rheoli ar gyfer 2022-23 ac roedd yn falch o nodi’r archwiliad glân heb unrhyw faterion o bwys wedi’u nodi. Roedd tri argymhelliad yn codi o’r archwiliad ac aethpwyd i'r afael â nhw yn ystod y flwyddyn.

~~**29.**~~ Rhoddodd Archwilydd Cyffredinol Cymru farn archwilio ddiamod ar y datganiadau ariannol ym mis Mehefin 2023.

30. Roedd y Pwyllgor yn gwerthfawrogi'r berthynas waith gref barhaus rhwng yr archwilwyr allanol a'r archwilwyr mewnol drwy gyfrwng y ‘protocol cydweithio’, sy’n cael ei adolygu a’i gyflwyno i’r Pwyllgor bob blwyddyn.

31. Bydd y Pwyllgor yn parhau i gydweithio'n agos â'r archwilwyr allanol er mwyn sicrhau bod y prif systemau a rheolaethau ariannol a'r gweithdrefnau sy'n ategu'r broses o baratoi'r cyfrifon yn parhau i fod yn gadarn.

32. Croesawodd y Pwyllgor olwg cynnar ar Ddatganiad Llywodraethu drafft ar gyfer 2022-23 ym mis Ebrill 2023 ac roedd o’r farn bod hwn yn ddatganiad cadarn ac yn adlewyrchiad cywir a gonest o effeithiolrwydd trefniadau llywodraethu’r

Comisiwn dros y flwyddyn. Roedd y Pwyllgor wedi cael diweddariadau ar feysydd a nodwyd yn Natganiad Llywodraethu'r flwyddyn flaenorol yn ystod y flwyddyn drwy adrodd ar risgiau corfforaethol, rheolaeth ariannol ac adroddiadau archwilio mewnol y Comisiwn.

33. Croesawodd y Pwyllgor hefyd olwg gynnar ar y naratif drafft ar gyfer yr Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon 2023-24, gan gynnwys Datganiad Llywodraethu drafft, ac amlinelliad o'r datganiadau ariannol yn ei gyfarfod ym mis Ebrill 2024.

Archwilio mewnol

34. Yn sgil ymadawiad y Pennaeth Archwilio Mewnol mewnol ym mis Gorffennaf 2023, cafwyd adolygiad o wasanaeth archwilio mewnol y Comisiwn. Cefnogwyd y rôl gan un archwilydd mewnol cymwys arall yn rhan-amser a adawodd y Comisiwn ym mis Mawrth 2024.

35. Rai blynyddoedd yn ôl, mabwysiadodd y Comisiwn drefniant partner cyd-ffynhonnell gyda rhai archwiliadau yn cael eu cynnal gan ddarparwr trydydd parti. Mae'r trefniant hwn wedi gweithio'n dda wrth gydbwyso gwybodaeth a dealltwriaeth gorfforaethol y Pennaeth Archwilio Mewnol o'r sefydliad, a'r berthynas â rheolwyr, â'r arbenigedd mewn meysydd megis seiberddiogelwch a pharhad busnes gan y corff trydydd parti. Roedd hyn hefyd yn helpu i sicrhau annibyniaeth y gwaith archwilio mewn meysydd lle'r oedd gan y Pennaeth Archwilio Mewnol gyfrifoldeb rheoli fel rheoli risg a chaffael.

36. Er bod opsiynau ar gyfer dyfodol y gwasanaethau archwilio mewnol yn cael eu hystyried, rhoddwyd trefniadau interim ar waith lle roedd y Cyfarwyddwr Ymgysylltu Archwilio Mewnol o'r darparwr trydydd parti yn cymryd swydd Pennaeth Archwilio Mewnol Interim. Mae'r trefniant hwn wedi dod yn barhaol ers hynny a gwnaed penderfyniad i drosglwyddo'r cyfrifoldeb am archwiliad mewnol i'r Gwasanaeth Cyllid, gyda'r Prif Swyddog Cyllid yn gweithredu fel yr Uwch Berson Cyfrifol ar gyfer yr archwiliad mewnol o fewn y Comisiwn.

37. Mae'r Comisiwn hefyd wedi symud o gylch cynllunio archwilio blynyddol i raglen dreigl tair blynedd o archwiliadau. Mae'r Pwyllgor yn croesawu hyn ac yn fodlon ar y sicrwydd a gafwyd gan y Pennaeth Archwilio Mewnol fod digon o adnoddau wedi'u dyrannu o hyd i gyflawni'r rhaglen. Mae hefyd yn croesawu'r ffocws parhaus ar gynnal cydbwysedd priodol o archwiliadau ar draws gwasanaethau a chyfarwyddiaethau ac yn nodi y caiff y cynllun hwn ei addasu i ystyried risgiau sy'n dod i'r amlwg.

38. Mae safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus yn nodi bod yn rhaid i gorff annibynnol gynnal Asesiad Ansawdd Allanol (EQA) unwaith bob pum mlynedd ar gyfer yr holl wasanaethau archwilio mewnol. Er mwyn hwyluso lefel gyson o adolygiad, mae Trysorlys EF wedi datblygu Fframwaith Asesu Ansawdd Archwilio Mewnol (IAQAF) sy'n nodi proses a datganiadau diffiniedig o arfer da y dylid gwneud yr asesiad yn eu herbyn.

39. Yn ystod 2023-24, gwnaeth Archwilio Mewnol hunanasesu ei hun yn erbyn gofynion IAQAF, a chynhaliodd Gwasanaethau Archwilio Mewnol SWAP yr EAQ i wirio'r honiadau a'r casgliadau a wnaed. Daeth yr EQA i'r casgliad bod y swyddogaeth yn gyffredinol yn cydymffurfio (y lefel uchaf o gydymffurfiaeth) â Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus ac wedi gwneud nifer fach o argymhellion yr aethpwyd i'r afael â nhw.

40. Adolygodd y Pwyllgor adroddiadau o bedwar archwiliad mewnol ffurfiol yn ystod y flwyddyn, sef: Parhad Busnes, Treuliau Aelodau, Penodiadau Cyhoeddus a Chardiau Caffael. Cafodd hefyd adroddiadau ar: archwiliad dilynol o Seiberddiogelwch, Adolygiad Effeithiolrwydd ymgynghorol o'r Bwrdd Gweithredol ac adolygiad ymgynghorol o wersi a ddysgwyd o Covid 19. Mae archwiliadau ffurfiol ar Lywodraethu Rhaglen a Phrosiectau a Seiberddiogelwch hefyd wedi'u cwblhau, ac mae'r adroddiadau hynny gyda'r rheolwyr ar hyn o bryd ar gyfer eu hymatebion. Cafodd rhai archwiliadau arfaethedig eu gohirio tan 2024-25, yn rhannol o ganlyniad i'r newidiadau yn y strwythur archwilio mewnol ond hefyd gan nad oedd y dyddiadau arfaethedig ar gyfer archwilio bellach yn gyfleus oherwydd newidiadau mewn prosesau ac amseriad y gwaith i'w archwilio.

41. Mae'n bleser gan y Pwyllgor nodi'r ymgysylltiad cadarnhaol parhaus gan reolwyr â'r tîm archwilio mewnol a gweithrediad amserol ac adeiladol yr argymhellion. Mae gan y Comisiwn fecanwaith ar waith i olrhain y rhain a fe gafodd sicrwydd gan y Pennaeth Archwilio Mewnol bod yr holl argymhellion o flynyddoedd blaenorol naill ai wedi'u cwblhau neu ar y trywydd iawn i gael eu cwblhau.

42. Cyflwynodd y Pennaeth Archwilio Mewnol Adroddiad Blynyddol ar Dwyll i'r Pwyllgor a dywedodd na ddygwyd unrhyw achosion o weithgarwch twyllodrus gwirioneddol neu amheus i'w sylw yn ystod y flwyddyn. Nid oedd unrhyw ddatgeliadau chwythu'r chwiban mewnol ychwaith.

43. Mae Barn ac Adroddiad Blynyddol y Pennaeth Archwilio Mewnol ar gyfer 2023-24 yn nodi y gall y Swyddog Cyfrifo gymryd sicrwydd cymedrol bod y trefniadau i sicrhau bod gwaith llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth fewnol,

wedi'u cynllunio a'u cyflawni’n effeithiol. Roedd y Pwyllgor o'r farn bod yr adroddiad yn asesiad cywir o waith a gynhaliwyd yn ystod y flwyddyn ac o effeithiolrwydd yr argymhellion.

44. Cadarnhaodd yr adroddiad hwnnw hefyd gydymffurfiad â Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus a’r Siarter Archwilio Mewnol.

45. Mae'r Pwyllgor hefyd yn fodlon gyda sicrwydd gan y Pennaeth Archwilio Mewnol bod annibyniaeth y rôl yn cael ei diogelu heb unrhyw wrthdaro buddiannau wrth gynnal yr archwiliadau. Mae’r ffaith bod y penodiad hwn wedi’i symud i fod yn allanol wedi gwella annibyniaeth y rôl.

Rheoli risg

Prosesau adolygu ac adrodd

46. Parhaodd y Pwyllgor i fonitro effeithiolrwydd prosesau rheoli risg yn ystod y flwyddyn. Mae'n parhau i fod yn fodlon bod trefniadau ar gyfer nodi, rheoli, adolygu ac adrodd ar risgiau ar draws y Comisiwn yn gadarn ac wedi'u gwreiddio. Cydnabu’r Pwyllgor hefyd ymdrechion parhaus y Rheolwr Risg a’r rhwydwaith o Hyrwyddwyr Risg i gadw ffocws ar reoli risgiau ar bob lefel.

47. Mae'r Pwyllgor yn croesawu adolygiad y Comisiwn o'r Gofrestr Risgiau Corfforaethol yn ystod y flwyddyn, ynghyd ag ymarferion rheolaidd edrych tua’r gorwel ac ansawdd uchel cyson y broses adrodd ar risg.

48. Mae'r Pwyllgor wedi nodi bwriad y rheolwyr i adolygu trefniadau rheoli risg yn ystod 2024-25 ac mae adolygiad archwilio mewnol o reoli risg wedi'i gynnwys yn y rhaglen archwilio ar gyfer 2025-26.

49. Mae rhagor o fanylion am y trefniadau ar gyfer risgiau a'u rheoli ar gael yn Natganiad Llywodraethu'r Swyddog Cyfrifo.

Proffil risg

50. Yn ogystal ag adolygu Cofrestr Gryno o Risgiau Corfforaethol y Comisiwn ym mhob cyfarfod, mae’r Pwyllgor hefyd yn cynnal adolygiadau trylwyr o rai risgiau unigol lle gall uwch-swyddogion roi sicrwydd pellach i'r Pwyllgor ynghylch eu rheolaeth effeithiol. Y risgiau penodol a ystyriwyd yn ystod 2023-24 oedd: y Fframwaith Rheoleiddio fel y mae'n berthnasol i Aelodau, Newid Cyfansoddiadol sy'n gysylltiedig â'r DU, ac Urddas a Pharch. Mae rhagor o fanylion am y risgiau

corfforaethol, a sut maent wedi newid yn ystod y flwyddyn, wedi'u cynnwys yn adran Proffil Risg Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon y Comisiwn.

51. Mae'r Pwyllgor wedi parhau i gymryd diddordeb brwd mewn cydymffurfio â deddfwriaeth Diogelu Data ac yn croesawu'r diweddariadau a ddarparwyd yn y Gofrestr Risgiau Corfforaethol. Mae'r Adroddiad Blynyddol gan yr Uwch-berchennog Risgiau Gwybodaeth yn atgyfnerthu ymhellach y sicrwydd bod risgiau gwybodaeth yn cael eu rheoli'n effeithiol ac yn amlinellu cynlluniau ar gyfer y tîm Llywodraethu Gwybodaeth i gyflawni amcanion â blaenoriaeth. Mae'r Pwyllgor hefyd yn derbyn diweddariadau ar unrhyw achosion o dorri data neu achosion posibl yn ystod y flwyddyn. Yn ystod 2023-24, roedd pedwar achos o dorri rheolau a oedd yn bodloni'r trothwy ar gyfer rhoi gwybod i Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth (ICO). Roedd yr ICO yn fodlon â'r modd y gwnaeth y Comisiwn ymdrin â'r achosion hyn heb fod angen cymryd unrhyw gamau pellach.

52. Ar ddiwedd y cyfnod adrodd, roedd gan bump o'r deg risg corfforaethol sgôr difrifoldeb 'coch'. Er bod y Pwyllgor yn cydnabod bod y graddfeydd risg uchel yn bennaf yn sgil dylanwadau allanol nad oes gan y Comisiwn fawr ddim rheolaeth drostynt, os o gwbl, anogodd swyddogion i barhau i ganolbwyntio ar leihau eu tebygolrwydd a'u heffaith cyn belled ag y bo modd. Cred y Pwyllgor, ynghyd â seiberddiogelwch, mai un o'r risgiau mwyaf sylweddol o hyd fydd yr un sy'n ymwneud ag effaith newid gwleidyddol, deddfwriaethol a chyfansoddiadol, a'r ymatebion iddynt, ochr yn ochr â chyflawni blaenoriaethau strategol uchelgeisiol y Comisiwn o fewn cyfyngiadau ariannol.

Seiberddiogelwch

53. Nododd y Pwyllgor y gwaith sylweddol a wnaed i liniaru risgiau seiberddiogelwch yn barhaus. Mae'n croesawu'r adroddiadau rheolaidd a chynhwysfawr ar sicrwydd yn yr agwedd hanfodol hon ar lywodraethu a rheoli risg. Mae uwch-swyddogion TGCh yn mynychu cyfarfodydd y Pwyllgor ddwywaith y flwyddyn i gyflwyno Adroddiad Sicrwydd Seiberddiogelwch trylwyr a manwl iawn sy'n rhan bwysig o'r sicrwydd parhaus o ran rheoli risgiau seiberddiogelwch i'r Pwyllgor a rheolwyr y Comisiwn. Bydd seiberddiogelwch hefyd yn aros ar y cynllun archwilio mewnol blynyddol.

54. Mae swyddogion, gan gynnwys y Cyfarwyddwr Cyfathrebu ac Ymgysylltu a Phennaeth TGCh hefyd wedi parhau i gyfarfod yn rheolaidd â'r Comisiynydd perthnasol i drafod risgiau seiberddiogelwch. Mae Ken Skates, fel aelod Comisiynydd y Pwyllgor tan fis Mawrth 2024 hefyd wedi cymryd rhan weithredol

mewn trafodaethau gydag Aelodau o’r Senedd ynghylch codi ymwybyddiaeth o fygythiadau seiberddiogelwch a’r modd y cânt eu lliniaru.

55. Croesawodd y Pwyllgor ddigwyddiad Seiberddiogelwch ym mis Rhagfyr 2023, a gafodd ei ddatblygu, ei drefnu a'i hwyluso gan y tîm TGCh. Roedd y digwyddiad yn cynnwys nifer o sgyrsiau, gweithdai a chyflwyniadau llwyddiannus, gan gynnwys trafodaeth banel gyda'r Ganolfan Seiberddiogelwch Genedlaethol (NCSC) a'r arweinwyr seiber o bedwar sefydliad seneddol y DU. Cafodd y digwyddiad dderbyniad da ond nid oedd cymaint o bobl yn bresennol ag a ragwelwyd ac felly ni lwydodd i gyrraedd y lefel o ymgysylltu ac effaith angenrheidiol i godi ymwybyddiaeth. Bydd digwyddiadau pellach yn cael eu cynllunio gan ystyried ffyrdd o wella lefelau presenoldeb.

56. Mae gwasanaeth TGCh y Comisiwn wedi cadarnhau na fu unrhyw ddigwyddiadau seiberddiogelwch a arweiniodd at dor diogelwch data yn 2023-24.

57. Mae’r Pwyllgor yn cydnabod bod y camau a gymerwyd i ddiogelu’r seilwaith TGCh wedi parhau i ddiogelu’r sefydliad ac wedi galluogi’r sefydliad i gadw i fyny â’r bygythiadau newidiol. Mae'n annog y Comisiwn i barhau i ganolbwyntio'n briodol ar faterion seiberddiogelwch a pharhau i bwysleisio pwysigrwydd arferion seiberddiogelwch da, a chodi ymwybyddiaeth o’r risgiau a’r camau lliniaru gyda’r Aelodau a’u staff cymorth.

Urddas a Pharch

58. Fel y nodwyd ym mharagraff 50, cynhaliodd y Pwyllgor adolygiad manwl o'r risgiau sy'n ymwneud ag urddas a pharch. Cyflwynwyd papur, gan gynnwys yr adroddiad risg llawn, i'r Pwyllgor yn ei gyfarfod ar 27 Tachwedd. Nododd y Pwyllgor y cynnydd o ran gweithredu argymhellion y Comisiwn a'r cynlluniau ar gyfer ymchwiliad gan y Pwyllgor Safonau Ymddygiad. Rhannwyd yr adroddiad ar ganfyddiadau allweddol o Arolwg Urddas a Pharch 2023 â’r Pwyllgor hefyd. Ceir manylion pellach am yr adolygiad o'r fframwaith Urddas a Pharch yn Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon y Comisiwn.

Fframwaith Sicrwydd

59. Mae Fframwaith Sicrwydd y Comisiwn yn cynnwys proses gadarn ar gyfer casglu sicrwydd ynghylch effeithiolrwydd trefniadau llywodraethu ar bob lefel ar draws y Comisiwn. Mae hyn yn seiliedig ar fodel ‘tair llinell amddiffyn’ Trysorlys EM

ac mae'n dangos cryfder cyffredinol ffynonellau sicrwydd y Comisiwn ac yn amlygu gwendidau posibl.

60. Mae'r broses yn cynnwys mapio'r ffynonellau sicrwydd gweithredol, corfforaethol ac annibynnol yn erbyn: deddfwriaeth/safonau/arfer gorau, polisïau a gweithdrefnau; prosesau mewnol; risgiau; prosiectau/rhaglenni; contractau a systemau ar gyfer pob maes gwasanaeth. Defnyddir y mapiau sicrwydd i lywio'r gwaith o ddrafftio datganiadau sicrwydd lefel gwasanaeth blynyddol, a ddefnyddir yn eu tro i lywio datganiadau sicrwydd gan bob Cyfarwyddwr. Defnyddir y wybodaeth wedyn i lywio Datganiad Llywodraethu'r Swyddog Cyfrifo.

61. Eleni, yn unol ag arfer gorau sy'n dod i'r amlwg yn y sector cyhoeddus ar fapio sicrwydd, cyflwynwyd cam pellach lle'r oedd y Cyfarwyddwr yn gwneud gwaith mapio sicrwydd strwythuredig wedi'i hwyluso ar y lefel ail linell/arolygiaeth gorfforaethol i lywio eu datganiadau. Bydd hyn yn cael ei werthuso i sicrhau ei fod yn addas i'r diben cyn proses casglu sicrwydd y flwyddyn nesaf.

62. Darparwyd haen arall o sicrwydd drwy bresenoldeb Cadeirydd y Pwyllgor hwn ac un aelod arall yn un o gyfarfodydd y Bwrdd i graffu a herio'r datganiadau sicrwydd a ddarparwyd gan y Cyfarwyddwyr. Yn y cyfarfod ym mis Mawrth 2024, anogwyd swyddogion i ystyried dull mwy trawsbynciol o ymdrin â datganiadau'r Cyfarwyddwr. Mae'r Pwyllgor hefyd yn ystyried drafftiau cynnar o'r Datganiad Llywodraethu ac yn cynghori ar ei gynnwys.

63. Mae'r Pwyllgor o'r farn bod y broses ar gyfer casglu sicrwydd yn gadarn ac yn gymesur.

Fframweithiau cynllunio a rheoli portffolio

64. Mae'r Pwyllgor yn rhoi pwys arbennig ar y ffaith bod y Comisiwn yn cyflwyno fframweithiau cynllunio a rheoli portffolio wedi'u diweddaru.

65. Daeth y Fframwaith Rheoli Portffolio yn weithredol yn 2023-24, yn cynnwys strategaeth bortffolio (a gymeradwywyd gan y Bwrdd Gweithredol) gyda'r Grŵp Rheoli Portffolio (dan gadeiryddiaeth y Prif Swyddog Cyllid a'i gefnogi gan Bennaeth yr Uned Cynllunio Strategol) yn gyfrifol am oruchwylio'r gwaith o'i gyflawni, gan gynnwys gwneud argymhellion i'r Bwrdd Gweithredol ar ba brosiectau y dylid eu cynnwys yn y portffolio a'u blaenoriaeth gymharol i'w gilydd.

66. Ochr yn ochr â hyn, datblygwyd cylch cynllunio corfforaethol blynyddol wedi'i adnewyddu ac mae wrthi'n cael ei gyflwyno.

67. Fel y nodwyd yn adran *Crynodeb o weithgareddau ac ystyriaethau* yr adroddiad hwn (paragraff 16), cafodd Cynllun Cyflawni Corfforaethol ei ddatblygu a'i gyhoeddi ar dudalennau mewnrwyd y Comisiwn. Mae'r Cynllun yn galluogi'r Bwrdd Gweithredol i fonitro cynnydd yn erbyn camau gweithredu allweddol a'r hyn y gellir ei gyflawni, gan ddod â hwy at ei gilydd mewn un lle i wella arolygiaeth a phenderfyniadau'r Bwrdd. Yn ystod 2023-24, cafodd y Cynllun ei adnewyddu a'i fframio o amgylch set o flaenoriaethau blynyddol arwahanol a chlir y Comisiwn. Mae'r Bwrdd Gweithredol yn cael adroddiadau monitro chwarterol ar gynnydd ac adroddiad alldro terfynol ar ddiwedd y flwyddyn ariannol berthnasol. Mae rhagor o fanylion am hyn, a'r gwaith cynllunio lefel gwasanaeth sy'n ei gefnogi, ar gael yn yr adran Cynnydd a Pherfformiad yn Natganiad Llywodraethu'r Swyddog Cyfrifo.

68. Ochr yn ochr â hyn, yn 2022 cytunodd y Comisiwn i ddatblygu Fframwaith Adnoddau Tymor Canolig. Bydd y Fframwaith hwn, a fydd yn dod i rym yn llawn yn 2024-25 yn dilyn cyfnod pontio a gwaith paratoi sylweddol yn ystod 2023-24, yn cynnwys:

- cynllun ariannol tymor canolig, yn manylu, cyn belled ag y bo modd, y pwysau cost disgwyliedig a'r gofynion cyllidebol i'r Comisiwn ar gyfer y cyfnod 2024-25 i 2026-27, lefel yr aliniad rhwng y gofynion ariannol hynny a'r blaenoriaethau corfforaethol, y meysydd ar gyfer arbedion ac effeithlonrwydd posibl dros amser a'r adnoddau a fydd yn sicrhau bod gofynion cyllidebol, cynigion arbedion ac effeithlonrwydd a phrosesau cynllunio ariannol yn gadarn ac yn effeithiol; a

- Chynllun Gweithlu drafft ar gyfer y cyfnod tair blynedd, sy'n nodi sut y bydd y Comisiwn yn rheoli'r sefydliad staffio cyffredinol o fewn y paramedrau cynllunio ariannol tymor canolig, sut y bydd cynllunio'r gweithlu yn cyd-fynd â chyflawni'r blaenoriaethau corfforaethol newydd wrth symud ymlaen a sut y bydd y nodau strategol ar gyfer datblygu'r gweithlu yn cael ei gyflawni.

69. Ym mis Medi 2023, cafodd y pedair elfen hyn eu cyfuno yn Fframwaith Adnoddau cwbl integredig, sy'n cwmpasu maint sefydliad staffio'r Comisiwn a'i gyllidebau dros gyfnod o dair blynedd gan ddechrau yn 2024-25, gydag un set o nodau, targedau, mesurau perfformiad a phrosesau.

70. Mae'r Pwyllgor wedi croesawu'r datblygiadau hyn a bydd yn parhau i gymryd diddordeb gweithredol yn y cynlluniau wrth iddynt ddatblygu.

Strategaeth Gyfathrebu ac Ymgysylltu

71. Fel y nodwyd ym mharagraff 17, cefnogodd aelodau'r Pwyllgor y Comisiwn ar adolygiad anffurfiol o gynnydd yn erbyn ei Strategaeth Cyfathrebu ac Ymgysylltu hanner ffordd drwy dymor presennol y Senedd. Trafododd y Pwyllgor adroddiad ar yr adolygiad hwn yn ei gyfarfod ar 19 Chwefror. Mae adolygiad archwilio mewnol ffurfiol ar gyflawni'r strategaeth wedi'i gynnwys yn y rhaglen archwilio ar gyfer 2024-25.

Ailstrwythuro'r gwasanaeth Llywodraethu a Sicrwydd

72. Arweiniodd ymadawiad y Pennaeth Llywodraethu a Sicrwydd ym mis Gorffennaf 2023 at adolygiad o'r swyddogaethau'r a gwmpesir gan y tîm Llywodraethu a Sicrwydd, ac mae'r Pwyllgor wedi dilyn hyn â diddordeb. Mae'r Pwyllgor wedi nodi, fel rhan o hyn, bod y Comisiwn wedi symud i fodel archwilio mewnol o dan gontract allanol yn llawn a bod yr ailstrwythuro wedi gadael y cymorth ysgrifenyddol a ddarparwyd iddo heb ei newid.

3. Edrych tua'r dyfodol

73. Er bod y Pwyllgor yn cydnabod cryfder trefniadau risg, rheolaeth, llywodraethu a sicrwydd y Comisiwn, rhaid i'r rhain barhau i ddatblygu er mwyn iddynt fod yn effeithiol o hyd. Yn ogystal â'i weithgarwch rheolaidd, bydd y Pwyllgor yn cymryd diddordeb gweithredol yn y meysydd a ganlyn yn ystod 2024-25 – mae'r rhain i raddau helaeth yn adlewyrchu'r meysydd a nodwyd yn Natganiad Llywodraethu'r Swyddog Cyfrifo i ganolbwyntio arnynt:

- cynnydd o ran rhaglenni Diwygio'r Senedd a Ffyrdd o Weithio wrth baratoi ar gyfer y Seithfed Senedd ac ar ôl hynny, gan ganolbwyntio'n benodol ar reoli rhaglenni a newid, a rheoli risg;
- esblygu ac ymgorffori'r fframwaith cynllunio strategol; a
- rheoli risgiau llywodraethu gwybodaeth.

74. Mae angen i'r Pwyllgor hefyd edrych ymlaen a rhagweld problemau, heriau a risgiau a all godi yn y dyfodol, yn ychwanegol at y rhai a nodwyd yn ei flaenraglen waith. Er mwyn helpu i lywio hyn, bydd swyddogion a'r tîm clercio yn parhau i ddosbarthu diweddariadau perthnasol a bydd y Cadeirydd yn parhau i gyfarfod yn rheolaidd gyda'r Pennaeth Llywodraethu, y Prif Swyddog Cyllid a swyddogion eraill yn ôl yr angen. Mae'r Pwyllgor yn awyddus o hyd i fynd ar drywydd cyfleoedd i weithio gyda Bwrdd Gweithredol y Comisiwn a swyddogion eraill mewn meysydd lle gall ychwanegu gwerth.

4. Casgliadau

75. Mae'r Pwyllgor yn fodlon bod digon o dystiolaeth i roi sicrwydd i'r Swyddog Cyfrifo a'r Comisiwn ynghylch effeithiolrwydd cyffredinol yr amgylchedd risg, rheolaeth a llywodraethu. Yn gyffredinol, mae lefelau sicrwydd yn y Comisiwn yn parhau i fod yn uchel. Mae'r ffynonellau sicrwydd yn gadarn ac yn ddibynadwy, fel y dangosir gan y Fframwaith Sicrwydd, archwiliad allanol o'r cyfrifon, a'r gwaith parhaus a'r Farn a'r Adroddiad Blynyddol gan y Pennaeth Archwilio Mewnol.

76. Sylwodd y Pwyllgor sut y parhaodd y Comisiwn i ddangos safonau llywodraethu uchel yn ystod y flwyddyn.

77. Mae'r Pwyllgor yn diolch i'r Prif Weithredwr a'r Clerc a'i staff am eu hagwedd adeiladol a chydweithredol at waith y Pwyllgor dros y flwyddyn ddiwethaf. Drwy gydol y cyfnod mae'r Pwyllgor wedi parhau i fwynhau perthnasoedd gwaith da iawn gyda staff y Comisiwn ac wedi canfod eu bod yn agored ac yn barod i herio. Mae'r cymorth a ddarperir gan y tîm clercio yn parhau i gael ei werthfawrogi'n fawr gan aelodau'r Pwyllgor.

Atodiad 1: Cylch Gorchwyl Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg Comisiwn y Senedd

CYLCH GORCHWYL

Mae Comisiwn y Senedd yn sefydlu Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg Comisiwn y Senedd i'w gynorthwyo â'i gyfrifoldebau dros faterion rheoli risg a llywodraethu. Ei rôl yw adolygu pa mor gynhwysfawr, dibynadwy a chywir yw'r sicrwydd a geir ac a yw'r sicrwydd hwn yn diwallu anghenion Comisiwn y Senedd a'r Swyddog Cyfrifyddu.

AELODAETH

1. Dyma Aelodau Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg Comisiwn y Senedd:

- Hefin David, AS, Comisiynydd;
- Tri chynghorydd annibynnol: Robert Evans (Cadeirydd); Dr Mark Egan; a Menai Owen-Jones.

ADRODD

2. Bydd y Pwyllgor yn cyflwyno adroddiad i'r Comisiwn drwy'r Comisiynydd sy'n aelod o'r Pwyllgor ar ôl pob cyfarfod. Caiff cofnodion pob cyfarfod eu cynnwys fel papur i'w nodi mewn cyfarfod y Comisiwn yn y dyfodol a gyhoeddir ar wefan y Senedd.

3. Bydd Cadeirydd y Pwyllgor yn bresennol yng nghyfarfod y Comisiwn fel arfer ym mis Gorffennaf ac yn cyflwyno Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor i'r Comisiwn a'r Swyddog Cyfrifyddu, a fydd yn crynhoi casgliadau'r Pwyllgor ar y gwaith a wnaeth yn ystod y flwyddyn.

CYFRIFOLDEBAU

4. Bydd y Pwyllgor yn cynghori'r Comisiwn a'r Swyddog Cyfrifyddu ynghylch:

- y prosesau strategol ar gyfer risg, rheolaeth a llywodraethu;
- y Datganiad Llywodraethu;

- polisïau cyfrifyddu, cyfrifon, ac adroddiad blynyddol y Comisiwn, gan gynnwys y broses o adolygu'r cyfrifon cyn eu cyflwyno i'w harchwilio, nifer y camgymeriadau a nodwyd, a llythyr yn cynnwys sylwadau'r rheolwyr i'r Archwilydd Cyffredinol;
- y gwaith archwilio mewnol ac allanol sydd wedi'i drefnu, a'r canlyniadau;
- a yw ymateb y rheolwyr i'r materion a nodwyd mewn gwaith archwilio yn ddigonol, gan gynnwys y llythyr rheoli ar gyfer gwaith archwilio allanol gan Archwilio Cymru;
- sicrwydd i'r Comisiwn o ran rheoli risg a llywodraethu corfforaethol;
- cynigion i dendro ar gyfer gwasanaethau Archwilio Mewnol neu i brynu gwasanaethau nad ydynt yn wasanaethau archwilio gan gontractwyr sy'n darparu gwasanaethau archwilio;
- polisïau gwrth-dwyll, prosesau chwythu'r chwiban, a'r trefniadau ar gyfer ymchwiliadau arbennig.

5. Bydd y Pwyllgor yn adolygu ei effeithiolrwydd ei hun o bryd i'r gilydd ac yn cyflwyno adroddiad ar ganlyniadau'r adolygiad hwnnw i'r Comisiwn yn ei Adroddiad Blynyddol.

HAWLIAU

6. Yn amodol ar gyllidebau y cytunir arnynt gan y Comisiwn, caiff y Pwyllgor, gyda chymeradwyaeth y Swyddog Cyfrifyddu:

- gyfethol aelodau ychwanegol am gyfnod o hyd at flwyddyn i ddarparu sgiliau, gwybodaeth a phrofiad arbenigol;
- caffael cyngor ad-hoc arbenigol y telir amdano gan y sefydliad.

MYNEDIAD

7. Bydd gan y Pennaeth Archwilio Mewnol a chynrychiolydd Archwilio Cymru ryddid i siarad yn gyfrinachol â Chadeirydd y Pwyllgor ar unrhyw adeg.

CYFARFODYDD

8. Bydd y Pwyllgor yn cyfarfod o leiaf bedair gwaith bob blwyddyn. Caiff y Cadeirydd gynnull cyfarfodydd ychwanegol yn ôl yr angen.

9. Rhaid i o leiaf ddau aelod o'r Pwyllgor fod yn bresennol i sicrhau cworwm.

10. Fel arfer, bydd y Swyddog Cyfrifyddu, y Cyfarwyddwr Cyllid, y Prif Swyddog Cyllid, y Cyfarwyddwr Adnoddau, y Rheolwr Risg a Llywodraethu, y Pennaeth Archwilio Mewnol a chynrychiolydd o Archwilio Cymru yn bresennol yng nghyfarfodydd y Pwyllgor.

11. Caiff y Pwyllgor ofyn i unrhyw swyddog arall fod yn bresennol i'w gynorthwyo â'i drafodaethau ar unrhyw fater penodol.

12. Caiff y Pwyllgor ofyn i unrhyw rai, neu i bawb, sy'n mynd i'r cyfarfodydd fel arfer ond nad ydynt yn aelodau, adael y cyfarfod er mwyn gallu cynnal trafodaeth agored a gonest ar faterion penodol.

13. Caiff y Comisiwn neu'r Swyddog Cyfrifyddu ofyn i'r Pwyllgor drefnu cyfarfodydd ychwanegol i drafod materion penodol y mae am gael cyngor y Pwyllgor yn eu cylch.

GOFYNION GWYBODAETH

14. Bydd y Pwyllgor yn cael y wybodaeth a ganlyn ym mhob cyfarfod:

- adroddiad yn crynhoi unrhyw newidiadau sylweddol yng Nghofrestr Risgiau'r Comisiwn;
- adroddiad cynnydd gan y Pennaeth Archwilio Mewnol yn crynhoi'r canlynol:
  - y gwaith a gwblhawyd (o'i gymharu â'r gwaith y bwriadwyd ei wneud);
  - y materion allweddol sy'n codi o'r gwaith Archwilio Mewnol;
  - ymateb rheolwyr i argymhellion adroddiadau archwilio;
  - newidiadau i'r cynllun archwilio blynyddol;
  - materion yn ymwneud ag adnoddau sy'n effeithio ar y gallu i roi'r cynllun Archwilio Mewnol ar waith;
- adroddiad cynnydd gan gynrychiolydd Archwilio Cymru yn crynhoi'r gwaith a wnaed a'r casgliadau sy'n deillio ohono;
- adroddiadau sicrwydd y rheolwyr; ac

- adroddiadau ar reoli digwyddiadau/achosion mawr, achosion a fu bron a digwydd a'r gwersi a ddysgwyd.

15. Pan fo hynny'n briodol, bydd y Pwyllgor Archwilio yn cael:

- cynigion ar gyfer cylch gorchwyl archwiliadau mewnol/y siarter archwilio mewnol;
- y strategaeth archwilio mewnol;
- Barn ac Adroddiad Blynyddol y Pennaeth Archwilio Mewnol;
- adroddiadau sicrwydd ansawdd ar y swyddogaeth archwilio mewnol;
- Strategaeth Archwilio flynyddol Archwilio Cymru;
- adroddiad ISA 260 Archwilio Cymru i'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu;
- cyfrifon drafft y Comisiwn;
- y Datganiad Llywodraethu drafft;
- Adroddiad Blynyddol yr Uwch-berchennog Risgiau Gwybodaeth;
- adroddiad ar unrhyw newidiadau i bolisïau cyfrifyddu;
- llythyr rheoli Archwilio Cymru;
- adroddiad ar unrhyw gynigion i dendro am swyddogaethau archwilio;
- adroddiad ar gydweithredu rhwng archwilwyr mewnol ac allanol;
- Strategaeth Rheoli Risg y Comisiwn;
- adroddiadau ar dorri rheolau gwybodaeth a diweddariadau rheolaidd ar seiberddiogelwch;
- manylion am reoli'r portffolio o raglenni/prosiectau newid allweddol;
- crynodeb o'r achosion o wyro oddi wrth y gweithdrefnau arferol; a
- gwybodaeth arall o berthnasedd neu ddiddordeb posibl, gan gynnwys:
    - papurau neu adroddiadau'r Comisiwn ar faterion o bwysigrwydd strategol;

- diweddariadau ar feysydd a ystyriwyd gan Bwyllgor Taliadau'r Comisiwn;
- adroddiadau cenedlaethol fel y cânt eu cynhyrchu gan gyrff archwilio; a
- diweddariadau ddwywaith y flwyddyn gan Archwilio Cymru i rannu gwybodaeth am astudiaethau ac adroddiadau sector cyhoeddus ehangach ac i grynhoi sut y gallai'r rhain effeithio ar y Comisiwn, neu fod o ddiddordeb iddo.

- diweddariadau ar feysydd a ystyriwyd gan Bwyllgor Taliadau'r Comisiwn;
- adroddiadau cenedlaethol fel y cânt eu cynhyrchu gan gyrff archwilio; a
- diweddariadau ddwywaith y flwyddyn gan Archwilio Cymru i rannu gwybodaeth am astudiaethau ac adroddiadau sector cyhoeddus ehangach ac i grynhoi sut y gallai'r rhain effeithio ar y Comisiwn, neu fod o ddiddordeb iddo.

Senedd Cymru
Welsh Parliament

www.senedd.cymru | www.senedd.wales